

Učiteljski Tovariš

Glasilno „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejujeta:

Jakob Dimnik in **Engelbert Gangl**

učitelja v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: **Jakob Dimnik**, Šubičeve ulice št. 3.

Vsebina: Iz deželnega zbora kranjskega. — Fr. Črnagoj: Konfiskovano blago. — Kolegijalnost in etiketa med učiteljstvom. — Jakob Dimnik: Jezikov nauk v prvem šolskem letu. — Jos. Ciperle: Kulturne slike s Kranjskega. — Naši dopisi. — Vestnik. — Gospodarski program.

Iz deželnega zbora kranjskega.

VIII. seji dne 11. mal. travna je poslanec dr. Tavčar poročal o prošnji „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“ za odstranitev nekaterih nedostatkov v pravnih razmerah kranjskega učiteljstva. Peticijo je naš list že priobčil doslovno, in so torej zahteve učiteljev znane. Tako obširna zadeva se ne da rešiti kar na kratko. Preden se sklepa, si mora deželni zbor biti v svesti denarnega efekta zahtevanih prememb, in treba je raznih drugih pozvedb. Govornik je predlagal, naj se peticija odstopi deželnemu odboru, da zvrši potrebne pozvedbe in v prihodnjem zasedanju stavi svoje nasvete.

Posl. Šubic je rekel, da je poročevavec stvarno in obenem toplo utemeljeval predlog upravnega odseka, da je odkazati prošnjo „Slovenskega učiteljskega društva“ deželnemu odboru v pretres, proučevanje in poročanje v prihodnjem zasedanju deželnega zbora in potem nadaljeval tako-le: A vendar naj bode tudi meni kot onemu členu

te visoke zbornice, ki stoji šolstvu najbližje, dovoljeno izpregovoriti nekaj besedi o prošnji navedenega društva. Meni se zdi, da se posamezne točke te prošnje lahko dele v dve vrsti — v nujne in manj nujne. Med najbolj nujne sodi gotovo uredba pokojnine za učitelje, njih vdove in sirote. Sedanji pokojninski zakon je povsem zastarel in leži kakor eratiška klada sredi polja novejšega, modernega zakonodajstva. Odkar je visoka vlada uredila penzije svojih uslužbencev z zakonom iz leta 1896., se pokojninski zakon za naše ljudsko učiteljstvo nikakor ne more dalje vzdržati, treba se bode brez zamude lotiti njega preosnove ter ga spraviti v soglasje z državnimi določili te vrste. In to bode tem lažje, ker sem uverjen, da bi novi, modernizirani pokojninski zakon nikakor ne obtežil deželnih financ. Ako določimo eksistenčni minimum in odpravimo odijozne petletnice pri odmerjenju pokojnine, ako vzamemo za začetek penzije enako število službenih let, kakor jih zahteva država, in ako se končno celo ojačimo, da znižamo službeno dobo od 40 na 35 let, bi vse

Konfiskovano blago.

Fr. Črnagoj.

(Dalje in konec.)

tudi bojevitega duha kažejo mladi korenjaki. Osobito se radi pečajo s strelnimi kopicami in s smodnikom. Nabral sem pri reviziji nad sto kopic in za četrtinko litra smodnika. Glede smodnika so se izgovarjali vsi dotičniki, da jih rado po trebuhu ščiplje, pa da pijo zato na mleku smodnik! —

V zbirki sem imel troje originalnih bojnih orožij. Prvo je bilo šilo preprostega fabrikata: žrebelj s topim koncem zabit v lesen ročaj; drugo je bilo tudi šilo, le da je bila zabodena mesto žreblja šivanka v les; tretje je bil nožiček, ki si ga je bil napravil kovačev fantiček sam po svojem načrtu. Vse to troje je bilo namenjeno v zbadanje in „špikanje“ drugih učencev. Ko sem zasačil učenca, ki se je ravno ves zamaknjen pripravljal, da našpika svojega tovariša, sem konfiskoval njemu in njegovima tovarišema omenjena bojna orožja ter sem našpikal nežna sedala mladih bojevnikov z leskovko precej temeljito vkljub § 24.

Nekega dne pa mi naznani prestrašenih oči in bledega lica učenec, da ima sosed njegov — pištolo, pa da ga je hotel ravnokar — ustreliti!

Osupnjen sem stal i jaz, ko sem na poziv, da mi pokaže pištolo, ugledal v zatoženčevih rokah pravo pravcato pištolo, katere smrtno žrelo mi je strašeče zijalo nasproti!

„Francelj, atentat na tvoje življenje — po tebi je — otroška emancipacija — v Ameriki revolverji — pri nas pa tudi že pištole! — Je že — ven!“ —

Že mi je menda pobledelo lice, a ker le ni hotelo počiti, sem se osrčil in pogumno sem velel učencu, da mi prinese strahoviti corpus delicti.

Toda kakšna je pa bila ta pištola? — Meni — nestrokovnjaku — je bilo naravnost nemogoče določiti sistem, kaliber ali celo stoletje, v katerem je zagledalo omenjeno orožje luč sveta, a toliko sem pa v hipu spoznal, da držim nekaj izvenrednega, v svoji stroki edinega v rokah!

Zarjavela in ne ravno cizelirana cev je imela štiri-voglato luknjo, česar nisem še pri nobenem strelnem orožju zapazil. Prvotni petelinec se je bil menda obrabil v vročem boju in zato ga je lastnik zamenil z ukrivlje-

to ne imelo direktnega vpliva na letne izdatke, osobito pa tedaj ne, ako bi učiteljem naložili nekoliko večje prispevke za pokojninski zaklad, prispevke, katere bi gotovo vsak rad plačeval, komur je skrb za svojo in svoje obitelji prihodnost pri srcu. Ureditev pokojnin je torej nujna, obenem pa tudi lahko izvedljiva zadeva; kakor priča danes nam izročena priloga 42, je stvar že v tiru in kaže, da jo je naš dež. odbor resno vzel v delo; upati je torej, da se bomo v kratkem pečali z novim, primernim načrtom učiteljskega pokojninskega zakona za Kranjsko.

Druga važna točka prošnje „Slovenskega učiteljskega društva“ zadeva petletnice naših učiteljev in učiteljic. Sedaj je odmerjenih 6 petletnic po 40 gld. Učitelj torej, ki je služil dolgih 40 let, je naposled na boljem za 240 gld. Gospoda moja, to je vsota, ki je naravnost žalostna, da ne rabim drugega izraza. Človek, ki se je trudil in pehal skoraj pol stoletja, ta avanzira v ti dobi za vsoto, ki je tako kričeča v sedanjih denarnih in prometnih razmerah, da je prošnja naših učiteljev v tem oziru gotovo v popolni meri opravičena. Zadeva petletnic je seveda v zvezi s splošno regulacijo učiteljskih plač, in tu se mi bode reklo, da je dežela stoprav pred enim letom izvršila to regulacijo in napela svoje sile do skrajne meje. To je istina, gospoda moja, a na drugi strani vendar ne moremo zanikavati, da bomo kmalu prehiteni od naših sosedov in da se z neko elementarno silo povsod dviga na površje prepričanja o potrebi končne in izdatne ureditve učiteljskih plač. Gospoda moja, kmalu bomo stali pred zanimivim dejstvom, da bode država svoje slugе boljše plačevala nego dežela Kranjska svoje učitelje!

Torej mož, ki ima za seboj štiriletne strokovne študije in maturo, ki ga celo usposoblja za enoletnega prostovoljca in častnika, ki ima izpit učiteljske usposobljenosti — ta bode imel manjše dohodke kakor oni, gotovo vse časti vredni stan uradnih slug, od katerih se pa ne zahteva mnogo več, kakor da znajo prenašati in dostavljati akte, kuriti in znažiti pisarniške prostore ter hitrih nog biti na razpolaganje uradnikom za razna mehanična dela.

nim žrebljem. Prvotni kopitec ali ročaj je bil tudi z najvejšim domačim izdelkom zamenjan, in ker je bil že tudi ta počen, je bil prevezan z navadno žico vse navskriž.

No, nevarnosti se od tega orožja pač ni bilo bati, to sem takoj uvidel. Ker se pa zatoženec ni mogel izkazati z orožnim listom in ker je vrhutega pretil tovarišu svojemu, je bil po § 24. kaznovan z leskovko, in orožje sem mu uradno zaplenil in utelesil konfiskacijskemu predalu v šolski omari.

Nedolžno stvarco sem dobil pri drugem dečku. Bila je to ožgana, originalno ukrivljena tršičica brez prave podobe. Na vprašanje, kaj li naj bi predstavljalo ono drevice, mi je odgovoril maliček, da je to konjiček. Zares — bilo je nekoliko podobno konjski glavici, a morala je vendar najbujnejša fantazija prav živo delovati pri tem predstavljanju.

Nekega dne ugledam v knjigi učenčkovi podobico — ne ravno sveto — iz znanega dunajskega lista „Kikeriki“. Na podobici je bila trolasa debela glava železnega kancelarja, nasajena na drobno telesce.

„Kje si pa dobil to podobico?“ vprašam učenca.

„Gospod so mi jo dali“, je bil odgovor.

„Gospod?“ se začudim.

Ali menite, da bode tako razmerje moglo trajati dolgo časa? Jaz sem prepričan, da nikakor ne in da se bode prej ali slej treba poprijeti nove regulacije. Kakor nekak prehod do novih plač bi jaz smatral ureditev, oziroma izboljšanje petletnic; tu bi se dalo najprej nekoliko pomagati in sicer na način, ki bi vsaj momentanno prehudo ne obremenil jetičnih naših blagajnic. Kot drugo nujno zadevo, katero izprosuje prošnja „Slovenskega učiteljskega društva“, bi bile torej petletnice in njih povečanje. Deželni odbor bode z ozirom na te razmere in razmere deželnih dohodkov izvestno nabral in podal zanimiv material, o katerem bomo lahko obravnavali ter mogli v prihodnje kaj ukreniti o tem važnem vprašanju.

O drugih točkah prošnje „Slovenskega učiteljskega društva“ danes ne bodem govoril, ker bode zato pozneje še dovolj prilike; omeniti sem hotel le najbolj pereča vprašanja za učiteljstvo in jih priporočati naklonjenosti merodajnih naših faktorjev v svesti si, da naše učiteljstvo, ki stoji na visoki stopnji omike in se odlikuje po izvenredni delavnosti, žilavosti in agilnosti, takih ozirov v polni meri zasuži!

Kolegijalnost in etiketa med učiteljstvom.

Vsak izmed učiteljstva čuti, kako hudo je to, da se trudimo za splošni napredek ljudstva od jutra do večera in večkrat tudi pozno v noč, a vendar nimamo docela še onega priznanja in spoštovanja, ki nam gre po pravici. Ljudstvo učimo znanosti, ki so prav gotovo koristne in potrebne; učimo ga znanosti, brez katerih ni napredka, ni blaginje; ljudstvo učimo morale, brez katere ne more izhajati nobena človeška družba bodisi katerekoli vere ali narodnosti. Bodi človek katerekoli vere ali narodnosti, mora znati, ako hoče priti do prave blaginje: a) brati; b) razumeti, kar zase primernege bere; c) povedati v pravilni pismeni obliki, kar je sebi primernege bral; d) povedati pismeno svoje misli, izkušnje in nasvete; e) kaj so prednamci delali in kako se jim je

„Da, gospod!“ mi zatrdi deček.

„Pa so jih še komu drugemu dali?“

„O ja, men tud, men tud!“ so se oglašali otroci.

„Pokažite jih vsi!“ — In podajali so mi v roke najraznovrstnejših podobice iz „Kikerikija“, „Fliegende“, „Figara“ i. t. d. Na ti podobi je vlekel Tisza zavoženi vladni voz ter se krivil pod njega pezo, na drugi se je potil Taaffe, ko je pomirjal razgrete duhove v zbornici, tu se je zopet postavljajal na glavo pred svojimi volivci poslanec, kateremu je „Kikeriki“ na orglice igral, na drugi podobi je dvigala celo dražestna baletka v najdrznejših skokih svoje nožice!

To so bile podobice, ki niso imele prav nič svetniškega sijaja ob glavi, a vendar so otroci pobožno upirali vanje oči.

Z zadovoljstvom sem pobiral podobice, jih deval v red ter slednjič govoril otrokom: „Vidim, da vas imajo gospod jako radi, ker so vam darovali toliko veselih podobice, ki še meni tako ugajajo, da bi jih najrajši shranil v omari. Ali jih torej daste meni?“

„O ja, o ja, jest jo že dam“, so hiteli otroci drug za drugim, jaz pa sem dodal podobice konfiskovanemu blagu.

godilo; e) društvene, gospodarske in razne druge razmere raznih ljudstev in držav na zemlji; f) razna svojstva prirodnih teles, ker jih drugače ne more obračati v svojo korist; g) računiti; h) še marsikaj drugega, kar potrebuje k splošnemu napredku. Pri vsakem ljudstvu, ki hoče živeti v miru in blaginji, mora preiti v kri in meso: Kar nočeš, da bi drugi tebi storil, tudi ti njemu ne stori; kar pa hočeš, da bi drugi tebi storil, če bi bil v takem položaju kakor tvoj bližnji, to stori tudi ti njemu, kolikor moreš in smeš. Vsak posameznik mora poznati dolžnosti do samega sebe kot uda človeške družbe in drugih.

Vsakemu ljudstvu v resnici potrebne znanosti in vsakemu ljudstvu splošna potrebna morala, ki se ne naslaja na kateri izkoriščevalni sistem posameznih skupin človeške družbe in ne izvira iz takega sistema, vse to je nekaj absolutno dobrega; to vse pa imamo ravno mi ljudski učitelji poučevati; zato smemo biti ljudski učitelji ponosni, ker delamo nekaj absolutno dobrega. Ne sme nas žaliti, če nas nekateri ljudje preganjajo, žalijo, ponižujejo, zaničujejo in ljudstvo na nas hujskajo; saj taki ljudje imajo na dan le par ur obligatnega dela in še to ni nekaj absolutno dobrega, ampak večkrat za človeški blagor in napredek nekaj absolutno nepotrebne, ali celo škodljivega. Ne žalujmo, če nas hočejo nekateri lenuhi poniževati, zaničevati i. t. d.; mi smo za človeški napredek in blaginjo absolutno potrebni, oni so pa s svojim postopanjem večkrat absolutno nepotrebni; oni so celo zavora na vozu človeškega napredka, ki tudi takrat deluje, kadar gre voz navzgor. Tovariši in tovarišice! Glavo kvišku in pogumno ne nazaj, navzdol, ampak naprej in navzgor! Dvignimo pogumno svojo zastavo in stopajmo za njo brez strahu, brez neumnih obzirov do takih ljudi, ki ne morejo biti nikoli naši prijatelji ali zavezniki, če bi tudi osebno hoteli biti. Združimo se in organizujmo se! Bodimo med seboj kolegijalni; malo bolj nego do sedaj, ko občujemo med seboj in z drugimi stanovi, glejmo na etiketna pravila, ki vodijo do kolegijalnosti in jo utrjujejo ter nam pomagajo, da si pridobimo pri drugih stanovih potrebni ugled.

Še eno podobo bi rad omenil, katera edina mi je ostala po potresu, ker sem jo imel shranjeno v svoji knjižnici.

Blizu četrtinke pole popirja, na obeh straneh „pomalanega“, obseza ta podoba, katera je izvorno delo dvajsetletnega vaškega učenca.

Na prvi strani kliče „petelinček piške svoje“. Petelin, slikan z najživejšimi barvami, stoječ pred zaboječkom hrane, opravlja ravno nekaj prav vsakdanjega. Dve kokoši, katerima se je pridružil hrošč, pobirata natreseno jima zrnje. Tretja kokoš občuduje najdenega polža, med tem ko vodi četrta svojo mlado družinico — petnajstero kebastih piščet — na izprehod.

In kako dobro, originalno je risano vse to! Dvoje piščet se razgreva v mladostnem ognju ter se skuša s kljunčkoma, druga dvojica pa se huduje nad najdeno „zverjo“, prepiraje se, je li muha ali krokodil, ko jima hiti zaostalo pišče iz daljave v pomoč. — Vse tako preprosto in naravno, kot da je bil mlademu slikarju za vzor Deffregger!

Na drugi strani pa je naslikan učitelj — menda moja fotografija! — v širokih, rdečih hlačah in rumeni

Glede kolegijalnosti in etikete se je do sedaj med nami mnogo grešilo. Da to trditev podprem, navedem nekoliko dogodkov, ki sem jih sam doživel.

Nastopil sem kot mlad učitelj službo. Obiskal sem starejšega tovariša in imel pri tem 2 gl. vozni stroškov. — Črez nekoliko časa pride omenjeni v moj službeni kraj, obiše krajnega duhovnika, a zame se ne zmeni. Ta mož, ki sedi kot zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu, je bil dolžan, če ne iz kolegijalnosti, pa vsaj po pravih etikete mi povrniti obisk, česar pa do današnjega dne ni storil.

Drug zgled: Obiskal sem s svojo soprogo neko učiteljico, ki je bila še v povojih, ko sem bil jaz že učitelj. Ta pride po več letih, odkar mi je dolžna povrniti obisk, v moj službeni kraj, ostane tukaj več časa ter potem odide, ne da bi bila obisk povrnila ali se sploh zame kaj zmenila.

Tretji zgled: Nek učitelj pride v moj službeni kraj, pri krajnem duhovniku nekaj dni pije, je in spi ter potem odide, ne da bi se bil kaj zanimal za krajno šolo ter le besedico govoril s krajnim učiteljem.

Četrti zgled: Obiskal sem dva druga tovariša, ki prihajata večkrat v moj službeni kraj, a ne enemu, ne drugemu ne pride na misel, da bi mi obisk povrnil, dasi ravno čakam na to že več let.

Tako bi lahko navedel še nekaž zgledov, ki kažejo, da se marsikateri učitelji in učiteljice ne drže prvotnih pravil kolegijalnosti in etikete; da sami svojega stanu ne spoštujejo; da hlapčujejo drugim stanovom, med tem ko se za svoje kolege ne zmenijo. Tako ne sme iti dalje, ako hočemo kaj veljati, se organizovati, drug drugemu pomagati ter napredovati. — Z ozirom na povedano bi bilo prav, da bi se razpravljala naloga: „Kolegijalnost in etiketa med učiteljstvom“ v vrlem „Učiteljskem Tovarišu“. Gospod urednik! Bodite tako dobri, da povabite svoje čitatelje na tako razpravo.*) Jaz se Vam že sedaj oglašam za sodelovavca pri omenjeni nalogi. V.

*) Naš list bo takim razpravam vedno na razpolago. Uredn.

suknji, ki predava ravnokar višje znanosti mladim slušateljem.

V treh klopeh sedi po šestero učencev v rdečih, modrih, zelenih in rumenih jopičih. In kako resne, zamišljene obraze imajo ti paglavci, prav kot da poslušajo z ušesi in z usti predavane nauke. Oni debelušček tam na kraju se pa steza na vse kriplje ter moli roko kviško, kot da mu ni prav nič več strpeti, dokler se ne znebi kakega učenega odgovora. Vse je pazljivo, le en nagajivec tam v zadnji klopi skuša šepetati, skrivaje se za svojega prednika.

Na steni visi vrh tega zemljevid bajne sestave, ki se pač ne strinja točno s Hölzlovim zemljevidom naše Avstrije. — Na vsi podobi je celo nekaj perspektive, le stojalo šolske table je nekam preveč zverženo.

Tako sem vam podal najvažnejše slike svojega konfiskovanega blaga in končam s pozivom do vas tovarišev, da prav pridno konfiskujete stvari, ki so važne v otroški zgodovini, da napravimo črez leta — muzej otroških raritet!

Jezikov nauk v prvem šolskem letu.

(Jakob Dimnik.)

II. Predvaje za pisanje.

Učitelj mora že pri prvih vajah v pisanji strogo gledati na to, da se navadijo otroci na pravilno sedenje, da znajo pravilno držati pisalo in da se jim roka lahko giblje. Na to mora učitelj neprenehoma gledati.

1. Ležeča pisava.

Naloga pisalnega pouka v ljudski šoli obstoji v tem, da si otroci prisvoje razločno in prikupljivo pisavo. Pri tem je paziti posebno: a) na pravilno držanje peresa; b) na pravilno držanje telesa in c) na takt. Učenec mora sedeti tako, da nagne desni del telesa nekoliko proti klopi. Ploščica (zvezek) mora biti nagnjena 15—20° in z levo roko jo mora pa učenec držati. Držalo drži učenec s tremi prsti — s palcem, kazalcem in sredincem — v primerni visokosti (3 cm) tako, da je naslonjeno v kotu med palcem in kazalcem ter kaže vedno proti desni rami. Kazalec in sredinec morata biti nekoliko upognjena, palec pa nekoliko potegnjen nazaj. Roka ima tri opore: spodnji del roke, skrčena zadnja dva prsta (prstanec in mazinec) in ost peresa. Zapestje se ne sme niti trdno nasloniti, niti popolnoma prosto gibati.

Učitelj pazi strogo na to, da ne poklada učenec cele roke na klop, da ne krči kazalca in da peresa prenizko ne prime.

Na pravilno držanje telesa mora učitelj posebno pazoren biti. Noge se morajo opirati s celimi podplati na tleh, prsti pa obrniti na zvonanjo stran. Hrbet mora biti stegnjen (raven); s prsi se ne sme učenec dotikati klopi; glava se sme prav malo nagniti naprej in oči smejo biti oddaljene od zvezka 30—35 cm.

2. Pisanje po taktu.

Prav izvrstno sredstvo za pospeševanje pisanja je pisanje po taktu, katero obstoji v ritmičnem gibanju peresa navzgor in navzdol. Taktira lahko ali učitelj sam, ali pa tudi posamezni ali vsi učenci. Pri tem se naznani ali samo poteza navzgor in poteza navzdol ($n = \text{gor, dol, gor, dol}$) ali pa se imenuje pri prvi potezi navzgor dotična črka in naslednje poteze navzdol se pa štejejo ($n = 'n, \text{ena, gor, dve, gor}$). Bolj priporočljiv je zadnji način, ker se otrok takoj opozori na dotično črko ter se pride v okom na ta način marsikteri napaki. Toliko časa, da se otroci nauče abecedo, je pa posebno priporočljiv ta-le način: $n = 'n, \text{okroglo ena, gor okroglo dve, okroglo gor}$. Posebno, kedar jemlje učitelj kako novo črko, je ta način posebno priporočljiv, ker se s tem učenci prav dobro utisnejo v spomin obliko dotične črke.

Pisanje po taktu ima mnogo prednosti. Učenec je vedno pazljiv in oblike črk postanejo mnogo preje last učencev; učitelj nadzoruje pri pisanju po taktu lahko večje število otrok, otroci se pa navadijo na red, točnost in pazljivost. Učenci se privadijo pri pisanju po taktu tudi vsako črko in vsako besedo brez prekinjenja zapisati, ker se morajo pike in kljukice nazadnje narediti. Učitelj mora pa biti pri tem pouku živahen ter previdno strog. Štetni ne sme učitelj preenoglasno in dolgočasno in Bog obvaruj, da bi ne nadzoroval učencev, sicer bi bil ves trud zaman. Pisanje po taktu se pa ne sme pri-
četi šele tedaj, ko so prestali učenci že vse težkoče pri

pisanju oblik posameznih črk. Dobro je tudi, če se vadijo učenci najprvo s pisalom po zraku in potem pa s prstom po klopi pisati.

3. Seznanje s prostornim razmerjem.

Učenci se morajo seznaniti najprej s pojmi: desno, levo, spredaj, zadaj, zgoraj, spodaj i. t. d.

S katero roko držite žlico pri jedi? Pokažite to roko! S katero roko se prekrizujete? Vzdignite to roko! To je vaša desna roka. Držite roko kvišku in recite: „To je moja desna roka.“ S katero roko držiš kupico, kedar piješ? S katero roko držiš pisalo, kedar pišeš? Vzdignite vsi desno roko! Roki dol! Pokaži drugo roko! Recite: „To je moja leva roka.“ — Roki dol! Pokaži mi še enkrat desno roko! Levo roko! Primate pisalo z desno roko! Odložitega ga! Primate ga z levo roko! N., podaj mi desno roko!

Imate tudi dve oči. Katero oko leži na tisti strani kakor desna roka? „To je desno oko.“ N., pokaži desno oko in reci: „To je moje desno oko! Vsi! Katero oko leži na tisti strani kakor leva roka? Katero oko je to? Kažite vsi na levo oko in recite: „To je moje levo oko.“ Položite desno roko na desno okó! Levo roko na levo okó! Desno roko na levo okó! Levo roko na desno okó! (Enake vaje z ušesi, ramami in nogami.)

Kdo sedi na tvoji desni strani? Ti rečeš tudi lahko: „N. sedi desno od mene.“ Ponovi to! Kdo sedi na tvoji levi strani? Kako rečeš to lahko še drugače? Povej mi, kdo sedi na tvoji desni in kdo na tvoji levi strani!

Pri vseh rečeh razločujemo desno in levo stran. Pridi k šolski tabli in pokaži nje desno stran! Levo stran! Naredi na desni strani piko! Na levi strani! Tukaj-le sem narisal dve črti, eno poleg druge. Katera je desna? Katera leva? Pokažite vsi z desno roko proti desni strani! Z levo roko proti levi strani! Nasprotno! Katera je desna stena šolske sobe? Katera je leva? Kaj vidiš na desni strani šolske sobe? Kaj na levi? Na kateri strani stoji peč? Na kateri računski stroj? N., pridi k meni na oder, postavi se tu-le sem, glej proti učencem in pokaži mi tisto steno šolske sobe, ki je na tvoji desni strani! Katera je na levi strani? Katere stvari vidite na desni, kedar greste iz šole v cerkev? Na levi? Katere hiše vidiš na levi, kedar greš od doma v šolo? Na desni?

Pokažite z desno roko proti stropu! Pravimo: „To je zgoraj.“ Kažite vsi z desno roko kvišku in recite: „To je zgoraj.“ Z levo roko! Jaz potegnem (zgoraj na tabli) črto; kje je črta?

Na ta način se vadi: spredaj, zadaj, spodaj, sredi, med, pod, zraven (poleg) i. t. d.

Pokaži prste desne roke po vrsti! Vidiš: Ta je palec, ta je kazalec, ta je sredinec, ta je prstanec, ta pa mazinec. Vzdigni palec desne roke! Kazalec! Sredinec! Prstanec! Mazinec! Pomnite: Palec pravi: „Pijmo!“ Kazalec pravi: „Jemmo!“ Sredinec pravi: „Kje bomo dobili?“ Prstanec pravi: „Repo bomo pulili.“ Mazinec pravi: „Jaz bom pa povedal očetu in materi!“ Drugi štirje pa pravijo: „Mi te bomo pa kèc, kèc, kèc, kèc!“ Kaj pravi palec? I. t. d. Ponovi ti! Ti! Ti! Pridni učenci imajo vedno umite prste.

(Dalje prih.)

Kulturne slike s Kranjskega.

Spisal Jos. Ciperle.

43. Kmečki cesar Elija.

Res je trpel zopet kmet, a trpljenja se je s časom tudi naveličal. Kdo pa tudi rad trpi! Še črvič v prahu se zvije, kedar stopiš na njega. In zopet se je vnel leta 1573. nov punt, zopet so se dvignili kmetje nad svoje tlačitelje, in zopet so jih spravili nekaj v krtovo deželo.

Najprvo so se spuntali kmetje na Hrvatskem, za njimi Štajarci, in slednjič še Kranjci. Zdaj so pa postopali še radikalnejše. Celó tedanjega nemškega cesarja, kojemu so pripadale te dežele, so odstavili ter izvolili mesto njega za cesarja Elijo Gregoriča, kmeta iz Črmošnjic na Dolenjskem. Ta je tudi v istini opustil ime Gregorič, ter stoloval pod naslovom cesar Elija. Število puntarjev je zopet naraščalo od dne do dne, in kmalu jih je bilo zopet zbranih nad 20.000. Po treh deželah je donel in odmeval bojni klic: „Raje stokrat umreti, nego še enkrat robotati!“

Na Kranjskem se polasté puntarji najprvo Krškega mesta. Od tod jo uberó proti Kostanjevici. Toda od tam jih zapodi Jošt Turn s svojimi vojaki. Oni beže proti Krškemu, Turn za njimi. V Krškem jih nekaj potolče, nekaj zapodi v Savo, nekaj pa vjame. Vjetnikom postrize ušesa in odbije roke; druge kazni ni moglo iznajti njegovo dobro srce. Škoda, da Indijanci ne vedó nič o tem Turnu. Izvolili bi ga gotovo „častnim Indijancem“.

Na Kranjskem je bil s tem končan punt. Na Štajarskem je trpel še nekaj časa. A tudi tam užuga puntarje Šratenbach. Cesar Elija je bil ujet. Peljali so ga v Zagreb ter izrekli nad njim strašno smrtno obsodbo. Posadili so ga na železen prestol ter mu vtaknili razbeljeno, z dolgimi žebli obito železno krono na glavo. V strašnih mukah je umrl cesar Elija.

Elija je kmalu prestal te muke. Kranjski kmet se je pa potem še dalje mučil. Malo, prav malo se mu je polajšalo breme, a bilo je vendar le še tolikošno, da bi bil onemogel marsikdo, le tako potrpežljiva in žilava duša, kakoršna je bila Kranjski kmet, prenesla je tudi to.

44. Slovani, začetniki kmetijstva.

Od pamtiveka so se pečali slovanski rodovi s kmetijstvom. Vedno so živeli mirno in delali v svoj prid in v prid celega človeštva. Njih sosedje, sedanji tako imenovani kulturni narodi evropski, so se živili še dolgo ob lovu ali so pa potovali s svojimi čredami iz kraja v kraj, med tem ko so naši pradedje imeli že stalna stanovišča. Pridno so izsekavali gozde ter izpreminjali njih tla v rodovitno zemljo. Slovani so iznašli kmetijska orodja, to kaže že beseda plug, kojo so si potem prilastili tudi Nemci. Na kmetijstvo se pa opira vsa omika človeška. Od Slovanov so se naučili njih sosedje stanovitnih sedežev.

Žalibog, da so bile okolnosti pri nas vedno take, da niso mogli Slovani napredovati. Te okolnosti: vedni boji z raznimi vrugi, nesloga med raznimi slovanskimi rodovi, zametavanje svojih šeg in navad, čislanje vsega, kar je tujega i. t. d. — vse to je sekalo in še seka hude rane slovanskim rodovom ter ovira vsak napredek. Ohranilo je pa Slovane, da so sploh še pri življenju, edino le kmetijstvo, zakaj to jih je vezalo na stanovitne sedeže. Ko bi bili Slovani takrat, ko so jih jeli

stiskavati drugi narodi, na kaki niži stopinji, n. pr. ko bi bili še lovci ali pastirji, razkropili bi se bili še bolj ter se potopili v morji tujstva. O Slovanih bi ne bilo danes več sledú.

Hvala Bogu, da so bili naši pradedje od pamtiveka poljedelci, zakaj poljedelstvo je bila obramba in zaščitnica naše narodnosti.

45. Slovanski komunizem.

Življenje naših pradedov je bilo nekako podobno onemu, koje si slikajo današnji socijalni demokratje. Kakor sem že omenil v nekem poglavju, niso oni poznali vladarjev v tem smislu, kakor jih poznamo dandanes. Imeli so le župane, ki so bili navadno najstarejši in najizkušenejši možje. („Principes non habent, praeter supanos, senes“ . . . kakor piše nekov star pisatelj.) Pri njih ni bilo ne viših ne nižih, ne ubogih ne bogatih, ne služeeh ne gospodujočih.

Da so bili mirni ljudje, nam kaže to, da vojske niso imenovali tako, ampak rekli so ji le bran, zakaj bojevali se niso drugače, nego le branili so se, ako jih je napadel kak nemiren sosed. V ta namen so se združavali že zgodaj v tako imenovane soseske, in ker so bili sovražniki dostikrat zelo močni, združilo se je semtertje več sosesk v eno.

In zemljišče? — „V Slovanih“ — tako piše J. V. v svoji knjigi: „Grmanstvo in njega vpliv na Slovanstvo“ — „bilo je zemljišče imovina vsem sosesčanom skupaj, pozneje je imela vsaka družina svoje polje, ki pak se je nerazdeljeno podedovalo otrokom umrlih staršev. V nekaterih krajih se je ohranila ta navada do 17. veka. Kedar se je družina tako pomnožila, da jej je bila očetna hiša pretesna, sezidale so se takoj v obližji nove hiše, in nastale so po tem potu one česke vasi s končnico oviči ali viči, ki se je šele pozneje pokvarila v itz in owitzí. V početku tega veka je poročal Krug (Geschichte der landwirtschaftlichen Gesetzgebung Preussens), da ni bilo v kneževini Loviči (Lowitz) ni enega zasobnega gospodarstva. Soseska je razdeljevala ter prisojala polja in gospodarstva vsako leto posebe: temu večja, onemu manjša, ravnajoča se po številu živinčet raznih kmetov.“

„Kje nas pa srečujejo slovanska kmetijstva, vsakemu kmetu natanko odmerjena, misliti je povsod na nemški vpliv, zakaj Slovanom so bila s početka nepoznana. Te gospodarske novosti so se učili še-le od Nemcev.“

Ali so plačevali kaj davka svojim knezom ali nič, o tem ne vemo nič natančnega. Skoro bi trdili, da ga niso, zakaj znano nam je, da so se ravno radi davkov največkrat puntali proti nemški oblasti. Davek plačevati jim je moralo biti nekaj čisto nenavadnega in težavnega. In z navdušenjem še dandanes ne plačujejo Slovani davka, saj ga pa tudi Nemci ne, ki so ga plačevali že od pamtiveka.

Pa naj reče še kdo, da vsaj najstarši časi niso bili dobri.

(Dalje prih.)

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. († Dragotin Kette.) Visokošolec in najnadarjenejši mlajši slovenski pesnik, Dragotin Kette, je dne 26. t. m. v Ljubljani umrl, star šele 23 let. Rojen je bil 19. prosinca 1876. l. na Premu na Notranjskem, kjer je služboval oče njegov kot ljudski učitelj. Prerano

umrli Dragotin je pokazal že v ljudski šoli svojo nadarjenost; zato ga je poslal oče v Ljubljano v šolo. Da bi ga spravil čimpreje h koščku kruha, ga je vpisal po dovršeni spodnji gimnaziji v učiteljske. A v istem letu, ko je obiskoval nadarjeni sin prvi letnik ljubljanskega učiteljskega — l. 1891. dne 12. mal. travna, mu je umrl po kratki bolezni njegov skrbni oče, o katerem je naš list med drugim pisal tudi to-le: „Pokojnik je zapustil nadejalnega sina, ki se vežba na ljubljanskem učiteljskem. Rajni ga je nad vse ljubil; marsikteri grizljaj je pritrgal svojim ustam, da je pomagal sinu. Dal Bog, da bi našel usmiljenih dobrotnikov, ki bi mu pomagali toliko, da bi dovršil svoje študije.

Mati mrtva, mrtev oče,
bratov nima, ne sestra“

Po smrti očetovi so ga zvalili njegovi prijatelji zopet v gimnazijo, katero je s podporo slovenskih rodoljubov v Novem mestu dovršil s prav dobrim uspehom minulo jesen. Potem je moral v vojake, kjer si je nakopal smrtno bolezen, ki ga je položila v prezgodnji grob.

Koliko simpatij si je pridobil mladi mož s svojimi krasnimi poezijami med slovenskim narodom, je pokazal njegov veličastni pogreb dne 27. m. m. V slovo so mu zapeli ljubljanski srednješolci pred hišo žalosti, v cerkvi pri sv. Krištofu in na pokopališču tri žalostinke, in naš gosp. tovariš E. Gangl mu je pa izpregovoril na grobu ganljive besede, ki so izvabile mnogo bridkih solz pri pogrebcih.

Mir in pokoj njega blagi in plemeniti duši!

Zdaj bivaš vrh višave jasne,
kjer ni mraku, kjer ni noči!
Blagor Tebi!
Saj našel si na božjem nebi,
kar tukaj si zastoj iskal.

Iz vipavske doline. († Ivan Raktelj.)

Zunaj vrtov truma se pogrebcev vije,
iz očesa solza ji obila lije,
jad in bridka toga na obrazih here,
z votlim glasom poje mašnik miserere.
Fr. Cegnar.

Neizprosna smrt si je zopet izbrala izmed učiteljskega svojo žrtev, in sicer to pot na zelo grozen, žalosten način. Na veliko soboto zvečer se je po bliskovo hitro raznesla strašna novica, da je Ivan Raktelj, nadučitelj v Št. Vidu nad Vipavo, storil sam nad sabo smrtno sodbo. Ta strašna novica je pretresla ves Št. Vid ter tudi vse njegove tovariše, prijatelje in znance, osobito pa sorodnike. — Bridka, tožna je taka ločitev!

Nesrečni Ivan je bil vedno čvrst in zdrav; njegova vnajnost, njegovo točno poslovanje in postopanje ni nikdar kazalo, da bi bilo njegovo srce enako morju, ki je na površju mirno, v sredi pa razburkano.

On počiva sedaj v miru, katerega v življenju ni našel; končane so zanj vse nevihte na veke.

Toda ne sodimo ga preveč! Obdukcija, izvršena na prošnjo postojinskega učiteljskega društva po policijski-sanitarni oblasti, je dokazala, da je Ivan postal zaradi prevelike razburjenosti — „duševno bolan“.

Upajmo tedaj, da mu bo Vsegamogočni, kateri je v svoji neskončni modrosti dopustil, da se je tako zgodilo, bolj usmiljen in pravičen sodnik kakor smo mu mi, prebivalci te solzne doline

Ivan Raktelj se je rodil 20. vinotoka 1862. leta v Ribnici, kjer mu je bil njegov pokojni oče nadučitelj in šolski voditelj. V skromnih razmerah je dovršil svoje študije na c. kr. učiteljskem v Ljubljani. Služboval je na šolah v Ribnici, v Šmihelu pri Rudolfovem, pri sv. Gregorju, v Vipavi in od 28. sušca 1894. leta pa kot nadučitelj v Št. Vidu nad Vipavo.

Več pohvalnih dekretov priča, da je bil pokojnik vnet za svoj poklic ter izvanredno priden, delaven in točen učitelj, obenem pa zelo krotek, ponižen in miroljuben človek.

Že kot otrok je najrajši samotaril, zato pa tudi kot učitelj ni nikdar hrepenel po družbi. Svojim osirotelim sestram je bil dober brat, za katere je prav po očetovsko skrbel.

V prostih urah se je veliko bavil z godbo; bil je spreten orglavec in izvrsten pevec. Kolikokrat smo občudovali njegove lepe preludije v cerkvi; kako radi smo poslušali njegov prijetni in izvežbni glas bodisi v cerkvi ali pa tudi pri narodnih veselicah, pri katerih je zelo rad pomagal in sodeloval, če je bil nenadomestljiv.

Pogreb je pričal, kaj je bil Ivan Raktelj Sentvidcem. Skoraj vsi so prihiteli, da mu izkažejo zadnjo čast. Požarna bramba, katere podporni ud je bil, ga je nosila; osiroteli pevci so mu zapeli v cerkvi „Nad zvezdami“, na grobu pa „Blagor mu“ in „Jamica tiha“. Veliko solz so potočili hvaležni pogrebeci za dobrim, a nesrečnim učiteljem. Žal, da se pogreba ni moglo udeležiti več kakor pet tovarišev. Velikonočne počitnice, pa to, da se pogreb ni mogel vsem pravočasno naznaniti, je bil vzrok te male udeležbe.

Zamujeno hočemo popraviti o binkoštnih počitnicah; takrat postavi „Postojinsko učiteljsko društvo“ pokojniku že naročen spomenik gotovo vsaj v navzočnosti vsega učiteljskega iz vipavske doline.

Bodi mu zemljica lahka!

Z Goriškega. Znano je, da mi ljudskošolski učitelji zahtevamo dohodke, kakor jih imajo uradniki XI., X. in IX. činovnega reda. — Tu intam se nam glede tega posmehujejo, češ, da to je že odveč, kar mi zahtevamo. Tega mnenja je tudi dunajski obskurni klerikalni „Deutsches Volksblatt“, kateri piše: „Das Verlangen der Lehrer, dass sie vom Tage der abgelegten Reifeprüfung, (Matura) für Volksschulen das Mindestgehalt eines Staatsbeamten der XI. Rangklasse erhalten, ist weder durch das Alter, noch durch den Aufwand der Studien, noch durch die Leistungen begründet.“ — Tako ta klerikalni list. — Sedaj pa pogledjmo kaj je na tem resničnega.

Učiteljsko tedaj zahteva, da se po izvršenem učiteljskem izpitu uvrsti v XI. činovni razred. In ali nima do tega pravice? Kot 15letni dijak vstopi mladenič v I. tečaj učiteljskega in tako stopa dalje do končanega IV. tečaja. Končavši IV. tečaj, je 19 do 20 let star. Potem služi dve leti kot provizorični učitelj in izvrši nato učiteljski izpit. Takrat je že 21 do 23 let star in naj bi prišel v XI. razred.

No, sedaj pa pogledjmo razmere pri davkariji, sodišču itd. Z 16. letom prakticira absolviran nižjigimnazijalec ali nižjirealec v uradu kot praktikant ali diurnist. Za par let napravi izpit in kmalu postane davčni adjunkt ali sodni kancelist v XI. razredu ter ima takoj 920 gld. plače, dočim ima učitelj komaj 400 gld. — Predbacivanje, da bi učitelj še premlad prišel v XI. razred, je tedaj ovrženo.

Poglejmo pa na — študije. — V Avstriji nahajamo nad tisoč in tisoč uradnikov, ki nimajo nikakih študij. — Ti so bivši dosluženi podčastniki, ki so komaj ljudsko šolo dovršili. — Odsluživši vojaška leta, so postali uradniki XI. razreda. — Tu in tam pa tudi nahajamo tisoče uradnikov, ki so res dovršili nižjo gimnazijo ali realko. Ti uradniki imajo tedaj komaj one študije, katere imamo mi, a še tega pravzaprav nimajo, zakaj oni so dostali nižje gimnazije ali nižje realke izpite in so potem šli prakticirat. Mi pa smo dovršili nižjo gimnazijo ali realko — in tudi še več — in smo morali se še potem 4 leta na učiteljskem šolati, torej smo morali 3 do 4 leta več študovati. — Tako je tudi tukaj ovrženo, da imajo vsi uradniki te kategorije več študij od nas.

In kako pa mi delujemo? Naši nasprotniki nam računijo samo one ure, katere moramo v šoli poučevati, a tega ne štejejo, da se mora učiteljsko za pouk pripravljati, da mora naloge popravljati, da mora spisovati uradne spise, da mora dopisovati šolskim svetom itd. — Koliko časa se za to na dan porabi? — Nočemo sicer prezirati delovanja uradnikov te kategorije, a smelo rečemo, da se glede števila ur vsakdanjega delovanja z nami ne more meriti. Premisliti je treba, da je učitelj po 5 do 6 in še več urnem poučevanju popolnoma izmučen in utrujen, zakaj toliko ur na dan poučevati 60 do 80 otrok (in še več) ni šala. In da bi se poučevalo otroke ene starosti? A tu imamo v šoli otroke raznih starosti v oddelkih.

Tukaj tedaj trpe — pluča in živci, da je gorje. In vse to dela čestokrat v majhni, zaduhli, nizki sobi — za 400 gld.

Iz vsega je pač razvidno, da naši nasprotniki slabo sodijo glede nas in uradnikov te kategorije. — Zato zavračamo vso odločnostjo mnenje gori omenjenega klerikalnega in obskurnega lista in mnenje vseh takih in enakih pristašev.

Ako se tedaj vse uvažuje, se mora doznati, da mi še prej zaslužimo imeti dohodke XI. činovnega razreda nego uradniki te kategorije in to: 1. zaradi naših razmer; 2. zaradi naših študij; 3. zaradi našega naporenega delovanja.

Zato je tedaj naše zahtevanje, da se uvrstimo po izvršenem učiteljskem izpitu v dohodke XI. činovnega razreda, popolnoma upravičeno.

$x + y.$

Vestnik.

Učiteljski konvikt: G. Fran Sterle, načelnik železnične postaje v Zagorju ob Savi, 1.50 gld.; dobljena stava povodom mestnih volitev v II. razredu 10 gld.; logaška posojilnica 10 gld.

Učiteljske premembe na Štajerskem. Za nadučitelje-voditelje so imenovani gg.: J. Pirh na slovenski ljudski šoli v Konjicah, Anton Gselman v Dobrovcih za Sv. Martin pri Vurberku. Za učitelje-voditelje so imenovani: gg. Silvester Košutnik, podučitelj pri D. M. v Brezjem, za Razborje pri Slov. Gradcu; Franc Harrich, nadučitelj v Marenbergu, za enorazrednico v Breznu pri Ribnici ter Jožef Močnik v Skomrah za Sv. Kunigundo na Pohorju. V Skomre pride začasno g. Šnuderl iz Žreč, a v Žrečah ga bo nadomestovala gđe. Roza Rössmann. Učiteljem na dosedanem mestu je imenovan gosp. Fran Kresnig, podučitelj na nemški šoli v Laškem trgu. Premeščena je iz Loč na nemško šolo v Laškem trgu podučiteljica gđe. Pavla Cidrich. Stalni na svojih mestih so postali gg. podučitelji: Alojzij Recelj v St. Jurju ob juž. žel., Josip Poljanec v Kaneli, Fr. Nechutny na nemški šoli v Konjicah in Beno Serajnik v Čadramu.

Deželni zbor štajerski. Nemška večina je odklonila odkazanje predloga dr. Dečka za ustanovitev slovenske meščanske šole v St. Juriju ob južni železnici odseku, akoravno imajo Nemci 19 takih šol, Slovenci pa nobene in akoravno samo blizu sto slovenskih otrok obiskuje meščanske šole, nemških pa nad 2500. Slovenski poslanci so razjarjeni zapustili zbornico.

Deželni zbor štajerski. Štajerski klerikalci so podali predlog, naj se obligatorni šolski pouk zniža na šest let. Ta predlog je utemeljeval klerikalni posl. Kern s tem, da je na vse strani zabavljal in zlasti učiteljstvo na nečuden način grdil in zasramoval. Učiteljstvu je to samo na čast, saj svedočijo te zabavljice, da vestno in pošteno izvršuje svoj poklic. Kern je zahteval, naj se njegov predlog odkaže šolskemu odseku. Zgodilo se mu je pa tako kakor kranjskemu poslancu Pfeiferju pri podobnem predlogu; deželni zbor je namreč njegov prodlog a limine odklonil in ga vrgel pod mizo, kar je bilo najbolj umestno.

Poziv. Vsa šolska vodstva se nujno pozivljajo, da blagovolijo najkasneje v 8 dneh poročati o izvenšolski delavnosti vsega učiteljskega osebja na dotični šoli. Poroča se naj v prvi vrsti, kako in koliko delujejo posamezne učiteljske osebe v raznih društvih, kakor telovadskih, pevskih, gasilnih, bralnih, sadjarskih, vinorejskih, hmeljarskih, planinskih, olupševalnih in drugih društvih; kako pospešujejo podporna društva za učence, ljudsko-šolske kuhinje, kako skrbe za izobrazbo naroda po ustanavljanju narodnih knjižnic, po javnih občekoristnih predavanjih itd., sploh se naj kratko, pa jedrnato pove, kako deluje učiteljstvo izven šole za dušni in telesni blagor ljudstva. Omenja se naj tudi, ako je kdo poročevavec o toči, o potresih in drugih vremenskih opazovanjih. Ker

se bode iz vseh teh poročil sestavil pregled občekoristne izvenšolske delavnosti učiteljstva, kateri se bo objavil v dneh, ko pride predlog deželnega odbora o izboljšanju učiteljskih plač pred deželni zbor, zato je pač v interesu vsakterega, da se ta poročila nemudoma sestavijo ter odpošljejo — četudi kar po dopisnicah — Francu Mohnscheinu, učitelju-voditelju v Tobelbadu pri Gradcu.

Fr. Praprotnik.

Deželni zbor kranjski. (VIII. seja dne 11. malega travna.) Posl. Višnikar je poročal o proračunu učiteljskega pokojninskega zaklada za leto 1899. ter o dotičnih prošnjah. Proračun izkazuje potrebščine 36.536 gld. in pokritja 13.818 gld., torej primanklaja 27.718 gld.

Proračun je bil odobren. Zaeno je bilo sklenjeno, da se vpokojenemu učitelju Leopoldu Pegu zviša pokojnina 243 gld. na 400 gld. in to od 1. vel. srpana t. l., vpokojenemu učitelju Fr. Češniku pokojnina od 195 gld. na 300 gld., vpokojemu učitelju Janezu Dolinarju pokojnina od 365 gld. na 500 gld.; prošnja Jožefe Peruzzi za podporo, oziroma zvišanje pokojnine se je odklonila, takisto prošnja bivšega učitelja Ivana Prega za miloščino; vdovi F. Kokalj se dovoli od 1. prosinca 1899. 360 gld. pokojnine, njenim trem hčeram pa vzgojnine po 60 gld. na leto; vdovi M. Koller se zviša pokojnina od 230 na 240 gld. in za njenega sina vzgojnina zviša na letnih 60 gld.; vdovi L. Cepin se zviša pokojnina na 240 gld. in njeni hčeri vzgojnina na 60 gld.; prošnja vdove J. Grm se odkloni, takisto prošnja vdove T. Knific za zvišanje pokojnine; prošnja vdove A. Kmet za zvišanje pokojnine se odkloni, a vzgojnina za njenega sina se podaljša do njegovega 24. leta; vdovi F. Vidmar se milostna pokojnina podaljša za naslednja tri leta; vdovi F. Simončič se dovoli miloščina po 100 gld. za l. 1899, 1900 in 1901; siroti M. Praprotnik se podaljša miloščina 120 gld. za l. 1899, 1900 in 1901; vdovi M. Poek se zviša miloščina na 120 gld. za l. 1899, 1900. in 1901.; bivšemu pomožnemu učitelju Hitiju se zviša milostna pokojnina od 180 gl. na 240 gld., siroti M. Sadaj se podaljša miloščina letnih 60 gld. do 1901.; vdovi M. Novak se podaljša miloščina letnih 60 gld. do l. 1901.; siroti J. Vrančič se miloščina letnih 60 gld. podaljša do l. 1903; sirotam Karolini, Ani in Mariji Malenšek se dovoli miloščina do smrti; vdovi H. Čuk se dovoli milostna pokojnina 100 gld. do njene smrti; vdovi Karolini Kočevar se miloščina 60 gld. na 100 gld. zviša in dovoli do l. 1901.

Izjava. Izvršuje soglasni sklep upravnega odbora „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ z dne 3. malega travna t. l. izražamo v imenu vseslovenskega in istrsko-hrvaškega učiteljstva svojo indignacijo na neprijazni pisavi lista „Soče“ napram goriškemu učiteljstvu.

Obenem pa zagotavljamo vrle goriške tovariše, boreče se tako neustrašeno za izboljšanje svojega bednega stanja, svojih najiskrenejših simpatij ter svojega popolnega soglasja z njihovimi težnjami.

V Ljubljani, dne 16. mal. travna 1899.

Za „Zavezo slovenskih učiteljskih društev po Kranjskem, Primorskem in Štajerskem.“

Tajnik:
Drag. Česnik.

Predsednik:
L. Jelenc.

Odobreno učilo. Visoko c. kr. ministrstvo za bogočastje in nauk je odobrilo z razpisom z dne 14. malega travna 1899 št. 7011 Haardtov stenski zemljevid Avstrijsko-ogerske države, katerega sta za slovenske šole priredila profesorja S. Rutar in Fr. Orožen. Omenjeni zemljevid je odobren v porabo na ljudskih in meščanskih šolah in na učiteljskih.

Imenovanje. G. K. Proft, c. kr. realni profesor, je imenovan c. kr. okrajnim šolskim nadzornikom za nemške šole na Kranjskem.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj okolice ljubljanske s sedežem v Šiški ima dne 4 t. m. ob 10. uri dopoldne v „Narodnem domu“ svoj prvi shod. — K temu shodu vabi vse učiteljstvo in šolske prijatelje iz okolice najuljudnejše
osnovalni odbor.

Vabilo k letnemu občnemu zboru, ki bo v Štanjelu dne 4. vel. travna t. l. ob 10. uri. Dnevni red: 1. Prečitanje zapisnika o zborovanju z dne 13. vinotoka m. l. 2. Poročilo o društvenem delovanju. 3. Računi za minolo leto. 4. Poročilo odposlancev o uspehih na Dunaju. 5. Referat: O vrenju vina. 6. Volitev društvenega vodstva. 7. Predlogi.

Učiteljsko društvo za Sežanski šolski okraj v Sežani,
dne 22. mal. travna 1899. Odbor.

Vabilo k zborovanju učiteljskega društva za goriški okraj, ki bode dne 4. vel. travna 1899 ob 9. uri predpoldne na deželni kmetijski šoli v Gorici. Dnevni red: 1. § 5. postave z dne 15. vinotoka 1896. 2. Važni predlogi. K obilni udeležbi vabi uljudno odbor.

Zahvala. Preblagorodna gospa Ivana Wucherer v Lescah je podelila tukajšnji šolski mladini krasno zastavo s trakom, na katerem stoji napis: Spomin 50 letnice F. J. I. Za ta lepi, visokocenjeni dar izreka šolsko vodstvo in krajni šolski svet najpristrčnejšo zahvalo.

Šolsko vodstvo in krajni šolski svet v Lescah,
dne 25. sušca 1899.

J. Legat,
predsednik krajn. šolskega sveta.

Ivan Šemrl,
vodja.

Gospodarski program.

Naslednje tvrdke darujejo od iztržka, oziroma dobička, ki jim ga dā zaslužiti učiteljstvo, degovorjene odstotke v prid učiteljskemu konviktu. Vsakdo (vsaktera) pa blagovoli zahtevati, da se vsaka vsota, ki jo odjemavec izplača, zabeleži v prid konviktu.

1. **Jos. Petrič** — zaloga raznovrstnih šolskih zvezkov, peres z napisom: „Učiteljski konvikt“ in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 6.
2. **Knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg** v Ljubljani, Kongresni trg.
3. **Miličeva tiskarna** — zaloga uradnih spisov i. t. d. — v Ljubljani, Stari trg.
4. **Národna tiskarna** v Ljubljani, Kongresni trg.
5. **Šeberjeva tiskarna** v Postojini, zaloga uradnih spisov itd.
6. **Gričar & Mejač**, trgovina z narejenimi oblekami za dame in gospode v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
7. **Fran Ksav. Souvan**, trgovina z manufakturnim blagom v Ljubljani, Mestni trg.
8. **Fran Kraigher**, krojaški mojster v Ljubljani, Kongresni trg.
9. **Anton Krejči**, zaloga moških in ženskih klobukov v Wolfovih ulicah v Ljubljani.
10. **J. Soklič**, trgovina s klobuki v Ljubljani, Pod trančo.
11. **Kavčič & Lilleg** — „Pri zlatorogu“ — trgovina s specerijskim blagom v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
12. **Jeglič & Leskovic**, trgovina s specerijskim blagom na Jurčičevem trgu v Ljubljani.
13. **F. P. Vidic & Comp.** Tovarna lončenih peči in glinastih izdelkov, opekarna, zaloga stavbinskega blaga v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
14. **Filip Fajdiga**, mizar in trgovina s pohištvo v Prešernovih ulicah št. 50 (nasproti novi pošti) v Ljubljani.

Banka „Slavija“ v Pragi — glavno zastopstvo za slovenske dežele v Ljubljani — vzajemno zavarovalno društvo, daje od učiteljskih zavarovanj provizijo „Zavezi slovenskih učiteljskih društev.“

Zavedno učiteljstvo prosimo, da po geslu „Svoji k svojim!“ podpira v prvi vrsti te tvrdke.

Izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stane za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrto leta 1 gld. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ plačajo na leto 3 gld. naročnine in 1 gld. udnine. — Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati odgovornemu uredniku (uredništvu) v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema g. Francisek Črnagoj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za celo stran 15 gld., pol strani 8 gld., 1/3 strani 5 gld., 1/4 strani 4 gld., 1/8 strani 2 gld.; manjši inserati po 10 kr. petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštne še 3 gld.

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg-ova knjigotržnica

↔ v Ljubljani ↔

ima vedno največjo zalogo vseh v naši kronovini uvedenih šolskih knjig in zemljevidov ter priporoča slavni krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom v nakup:

Glavne oblike zemeljskega površja 2 gld. 50 kr.
Napete na platno in z luknjicami 3 „ 50 „
Napete na platno in s palčicami 4 „ — „
Zavojnina in frankovana pošiljatev — „ 50 „

Slovenski stenski abecednik s slikami

na 25 tablicah 2 gld. 50 kr.; na 13 močnih lepenkah z obročki za obešanje 5 gld. 75 kr.; na 25 močnih lepenkah, vsaka posebe napeta, tudi z obročki za obešanje 8 gld. 75 kr. Za vozni list in zavojnino računamo 30 kr.

Praprotnikov mali šolski besednjak

slovenskega in nemškega jezika 6. natisk. — Obširno pomnožil in popravil Jakob Dimnik; cena vezani knjigi 1 gld.

Ženska ročna dela

za pouk na ženskih učiteljskih. — Sestavila Pavla pl. Renzenberg I. del: Kvačkanje, cena vezani knjigi 90 kr.

Moka

iz mlina
Vinka Majdiča v Kranju

se oddaje po en gros-cenah
v plombiranih vrečkah po 10 in 25 kil
v prodajalni

Maksa Domicelja

v Ljubljani, na Rimski cesti
vis-a-vis Gorupovim hišam.

➔ Dostavljanje na dom brezplačno. ➔

Plombe originalne mlinske!

Moka se oddaje tudi v vrečkah po 50, 85 in 100 kil.

Opozarja se, da priznani izvrstni izdelki prvega domačega našega mlina dandanes tudi na tujem uspešno tekmuje z izdelki vseh ogrskih mlinov.